

Rudersdal kulturarvsatlas

Kortlægning af værdifulde kulturmiljøer
Rudersdal Kommune og COWI. Juni 2009

Kulturmiljø

Solbjærget

Nummer

31

Landskabstype

Det bebyggede land

Tidsepøke

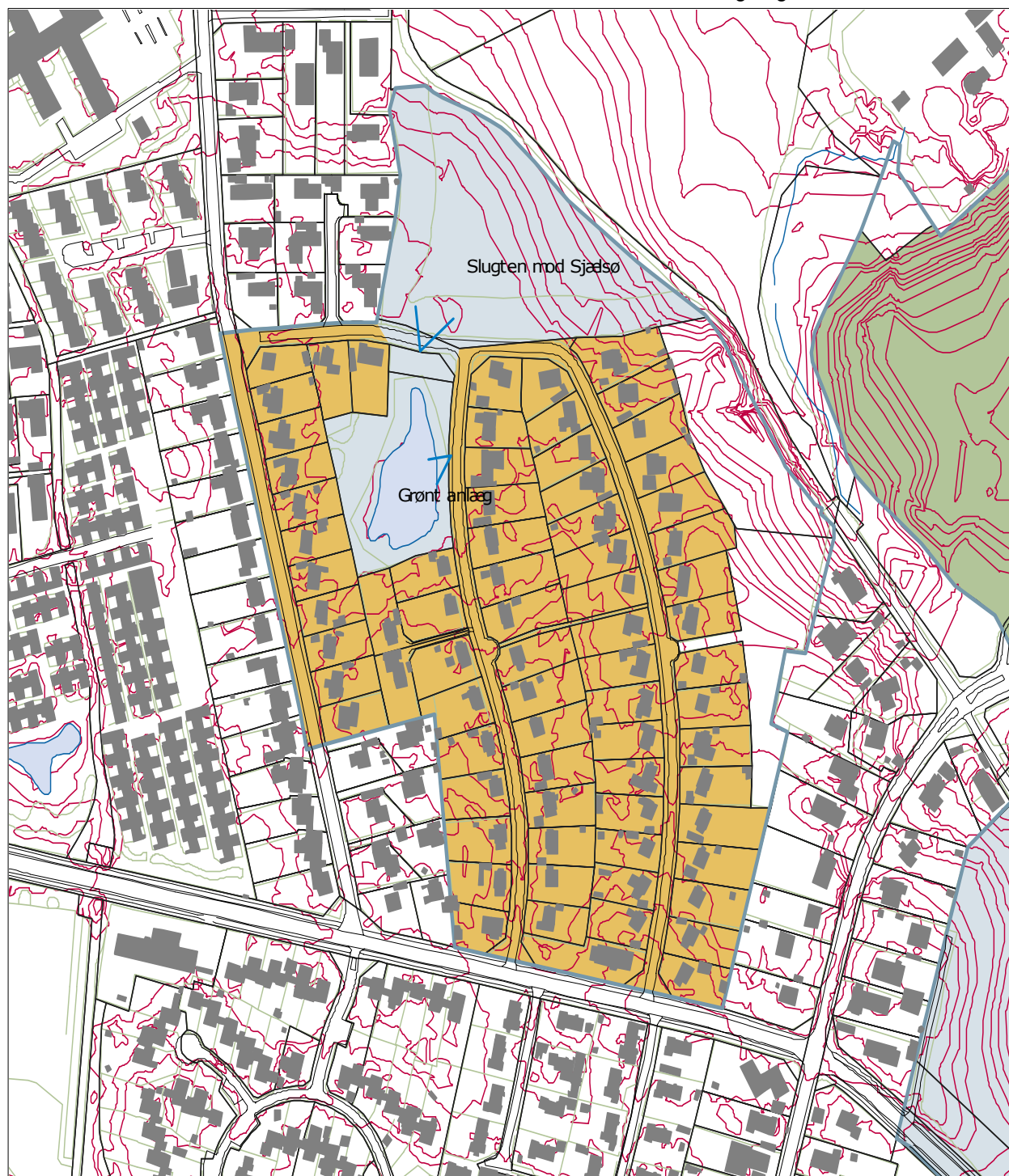
Ca. 1840 - i dag ("Andelstid" → industrialisering → m.v.)

Tema

Forstæder

Emne

Parcelhuskvarterer og velfærdssamfundets byggerier og byplanlægning

Kulturmiljøets hovedtræk og bærende bevaringsværdier.

Værdifuld udsigt	Bærende bevaringsværdier	Matrikler	Højdekurver
Træ	Værdifulde landskabstræk	Vej	Skov
Trærække, levende hegn o.l.	Værdifuld bebyggelsesflade	Bygninger	Vandløb, grøfter o.l.
Linjeformede værdifulde elementer	Skov - værdifuld	Hegn o.l.	Sø
Sigtelinjer	Dominerende bygninger		
Afgrænsning af kulturmiljøer	Bebyggelsesmønstre		

Kulturmiljøets hovedtræk og bærende bevaringsværdier

Solbjærget er en bebyggelse med ensartede typenhuse opført som statslånhuse i 1950'erne. Den er opført af andelsboligselskabet Lejerbo men allerede fra starten var det muligt at købe enkelthuse.

Bebyggelsesplanen er særdeles vellykket og anvender nogle subtile greb til at skabe et varieret og levende boligområde med anvendelse af én enkelt bebyggelsestype. Bebyggelsen anvender husenes skarpe gavlprofil som det letgenkendeli-

ge tema, der løber gennem hele området, og dette indtryk forstærkes af de fint klippede hække, der indrammer hver parcel.

Nord for området er et åbent areal med en fremragende udsigt over Sjælsø.

Bebyggelsen med planens bærende træk, herunder ikke mindst det gentagne gavlmotiv, er de bærende bevaringsværdier.

Samlet vurdering og udpegningskriterier mv.

National værdi

Regional værdi

Kommunal/lokal værdi

Unik

Repræsentativ

Egnsspecifik

Fungerende

Autentisk

Hist. kildeværdi

Identitetsværdi

Oplevelsesværdi

Fortælleleværdi

Diversitet

Homogenitet

Sammenhæng med naturgrundlag

Afgrænsning

Alle statslånshusene der ligger på Solbjærget vest for Solbjærgsvinget og syd for Soldraget indgår. Parcelhusene på Soldraget længst mod syd og mod nord indgår således ikke i kulturmiljøet.

Kontekst

Tilsvarende bebyggelser: Bellisbakken Malmbergsvej (sydlig del) Fyrrevejen Egevejen m.fl. (Nærum) Peder Mathiasens Vej Trekanten (Bistrup) Parcelgården og Alléen i Nærum.

Bevaringstilstand

God.

Naturgrundlagets hovedtræk

Solbjerget tilhører naturgeografisk **Birkerød-området**, der består af et *dødislandskab* med mange afløbsfri småsøer og lavninger i et småbakked landbrugs- og skovlandskab. Selve bebyggelsen er placeret på kanten af et bølget *moræneplateau*, mens områdets øst- og nordlige del udgøres af en bølget slugt, der fører ned til Sjælsø mod nord.

Jordbunden består af moræneler.

Landskabets hovedtræk

Billedtekst - Villaområdet er kendetegnet af parallelle veje med klippede løvhække, herunder en sti, der forbinder de to parallelle veje, Solbjærget.

Arealanvendelse og landskabselementer

Villaområdet er kendetegnet af parallelle veje med klippede hække på hver side og mange tætliggende ensartede huse.

Der kan erkendes et landskabeligt samspil mellem naturgrundlaget i form af vejenes lette krumning vertikalt såvel som horisontalt og det giver gode muligheder for at se bebyggelsen som et samlet hele. Området skal også ses i sammenhæng med det fredede naturområde mod nord som anvendes rekreativt.

I det nordvestlige hjørne er der en sø omgivet af enkelte fritstående træer på en klippet græsflade der bryder det ellers ensartede boligområde.

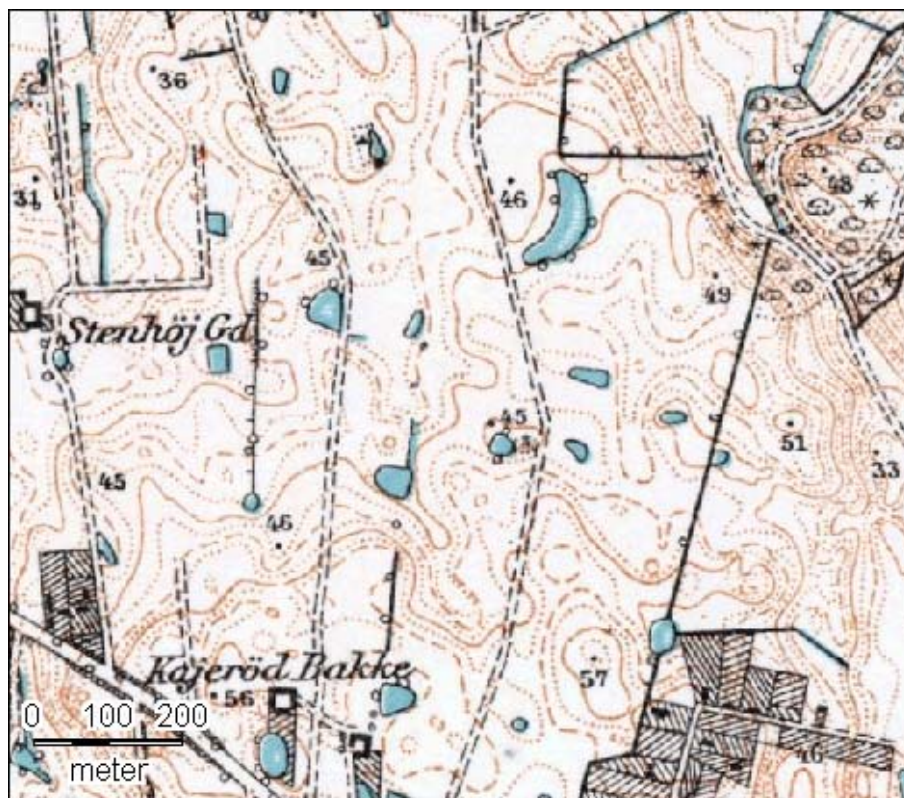
Udsigter og visuelle sammenhænge

I områdets nordligste del er der en værdifuld udsigt over det fredede areal med slugten der fører ned til Sjælsø.

Fra vejene er der indkig til haverne. Fra veje og ind over de fint klippede hække kan man se de mange tegltage og de mange løvtræer i haverne.

Billedtekst - I områdets nordligste del er der en værdifuld udsigt over det fredede areal med slugten, der fører ned til Sjælsø.

Kulturhistoriske hovedtræk

*Billedtekst - Historisk kort. Pro-
duceret i perioden 1842-1899.
KMS*

*Billedtekst - Bolignøden efter
krigen gav grobund for boligsel-
skabernes virke omkring Kø-
benhavn. Lejerbo opførte i
1947-48, 22 gulstenshuse med
1. sal på Solbjærget.*

Hovedtræk

Mens sognekommunens mange landsbyer endnu før krigen lå som selvstændige enklaver hvilende i sig selv kom byudviklingsprocessen i fuld gang i efterkrigstiden. Landsbyen Kajerød ca. 1 km nord-vest for Birkerød var den første til at blive "opslugt" af den ekspanderende tætte lave bebyggelse der strålede ud fra Birkerød By. Allerede i 1950 skulle man være lokalkendt for at kunne erkende hvor grænsen mellem de to landsbyer gik.

På nordsiden af Kongevejen var der allerede før krigen bygget et mindre villakvarter på frasolgt jord fra Eskemosegård men det var først fra omkring 1950 at parcelhusbebyggelsen begyndte at brede sig fra Kongevejen op mod Sjælsø i nord.

Statslånsbyggeri og billige boliger var nøglebegreber i byggeriet. Intet kommunalbestyrelsesmøde i 1950'ernes første halvdel blev gennemført uden at de lokale politikere skulle tage stilling til kommunale garantier for de ansøgte statslån til byggerier i Birkerød Kommune. De fleste var individuelle byggeprojekter men også til kædehuse, rækkehuse og andelsboliger søgte private bygher-

rer og boligselskaber om kommunal garanti for statslånene.

Bolignøden efter krigen gav grobund for boligselskabernes virke omkring København. Birkerøds eget boligselskab "Birkebo" blev stiftet på initiativ af kommunens tidligere sognerådsformand den socialdemokratiske folketingsmand Kai Jensen den 8. august 1952.

I 1950 til 1953 byggede Lejerbo efter nogenlunde samme model som parcelhusene på Peder Mathiasensvej der blev opført i 1947-48 22 kønne gulstenshuse med 1. sal på Solbjærget. Huse ne fremtræder med en nærmest kvadratisk grundplan og stejl høj rejsning med teglhængte tage. Projektet blev lanceret i første udgave af "Velkommen til Birkerød" (1953) som "en yndig lille villa med 4 værelser" som man tilmed kunne købe for "kun 5.000 kr. i udbetaling". Ønskede man at bo til leje var dette selvfølgelig også muligt for kr. 160 månedligt. Samtlige huse er senere overgået til privat ejerskab og for de flestes vedkommende blevet "velstandsudbygget" med havestuer med store vinduer.

Arkitektoniske hovedtræk

*Billedtekst - Bevaringsværdige arkitektoniske sammenhænge. Den højerrøde farve angiver **Dominerende bygninger**. Den lyserøde angiver **Bebyggelsesmønstre**. De blå vinkler og pile angiver **Udsigt og Sigtelinjer**.*

Hovedtræk

Solbjærget er en bebyggelse med ensartede typehuse opført som statslånshuse i 1950'erne. Bebyggelsesplanen er særdeles vellykket og anvender nogle subtile greb til at skabe et varieret og levende byområde med anvendelse af én enkelt bebyggelsestype. Husene der er placeret langs tre vejforløb orienteres således forskelligt langs de forskellige veje. Den østlige vej Solbjærgsvinget har et langt krummet forløb. Husene ligger vinklet i forhold til vejen men vinklingen følger vejens kurve så de nordligste huse er øst-vest vendt mens de sydlige næsten er sydøst-nordvest vendt. Ved den næste vej Solbjærget der følger en let S-kurve er husene gavlvendt og følger også vejens kurve. Endelig ses en række huse langs Soldraget der på strækningen har et helt lige forløb. Husene er her vinklet så de er orienteret øst-vest.

Det oprindelige hus opført i gule tegl med rødt tegltag næsten uden udhæng og ret stejl hældning med en næsten kvadratisk grundplan er ikke ret stort. Kun ganske få huse er bevaret i denne minimale form. De fleste har større eller mindre mere eller mindre vellykkede tilbygninger. Bebyggelsen kan næsten ses som et katalog over muligheder for at bygge til et så enkelt grundhus. Bebyggelserne spænder fra fladtagede udestuer til deciderede forlængelser eller dominerende vinkeltilbygninger som næsten fuldstændig ændrer husets fremtræden. De bedste eksempler omfatter opførelsen af en "kopi" af originalhuset men forskudt så den oprindelige bygningskrop stadig fornemmes. En stor del af husene har fået opført vindfang og her synes det som om bestemte modeller har slået an.

Trods de mange tilbygninger fremstår bebyggelsen stadig homogen. Den grundlæggende materialeholdning er opretholdt ligesom de markante gavle, der tegner bebyggelsens hovedlinjer.

Billedtekst - Husenes skarpe gavlprofil er det letgenkendelige tema. Indtrykket forstærkes af de fint klippede hække, der indrammer hver parcel.

Sårbarhed og anbefalinger

Billedtekst - Kun ganske få huse er bevarede i den oprindelige minimale form. Også dette har fået en tilbygning.

Sårbarhed

Hele området fremtræder velpasset og velplejet. Kun få huse står i deres oprindelige form – idet der har fundet allehånde ud- og tilbygninger sted.

Kulturmiljøet er sårbart over for tilbygninger og bygningsændringer – herunder overfladebehandling af murværk – der bryder med den originale materialeholdning og bygningernes meget ensartede og enkle arkitektur. Især bør tilbygninger mod vejen undgås – så bebyggelsesmønsteret kan aflæses. Evt. nødvendige udvidelser på siden af husene skal arkitektonisk underlægges den oprindelige bygning.

Fortællingen om husenes ensartethed kan også let mistes – hvis flere af husene bliver for "fine".

Forhaverne er sårbare over for stor andel af fast belægning – herunder for fjernelse af de karaktergivende klippede hække – som derved vil bryde bebyggelsens havekarakter.

Udpluk af planer og beskyttelse

- Mod nord ligger et naturfredet område.
- Søen i kulturmiljøets nordvestlige hjørne er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens bestemmelser.

Anbefalinger

Det anbefales at udarbejde en bevarende lokalplan for området. Planen bør dels indeholde bestemmelser om fastholdelse af de oprindelige gavle – dels om regulering af og evt. udformning af tilbygninger og materialevalg – dels indeholde en vejledning om vedligeholdelse af området's bygninger – men også området's ubebyggede arealer. Planen kan regulere de mange tilbygninger – som ofte er nødvendig på de små huse. De nuværende mange tilbygninger er rent arkitektonisk udført med større eller mindre held – men heldigvis er der alle steder anvendt røde tegl og gule mursten.

Det anbefales at fastholde det åbne græsklædte område med søen og fritstående træer – så udsigten over området bevares fra både Solbjærget og fra husene – der ligger på Soldraget. Væsentligt er også at bevare de grønne klippede hække rundt om husene – som sammen med de røde tegltage og de gule murstenshuse er karaktergivende for området.

Borgere – museet – bevaringsforeninger m.fl. bør inddrages i arbejdet med at sikre kulturmiljøet og gøre dette til et aktiv for egnen.